

**III ЧАКЫРЫЛЫШ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«НАРАТЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

XXXXXVI СЕССИЯ

КАРАР № 5

Наратлы авылы

20.05.2019 ел

**«Татарстан Республикасы
Бөгелмә муниципаль районының
«Наратлы авыл жирлегенә»
муниципаль берәмлегендә
гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү
тәртібе турында» Нигезләмә хакында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендә кабул ителгән №131-ФЗ Федераль законның 28 маддәсе, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлеге Уставының 22нче маддәсе нигезендә һәм «Наратлы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә яшәүчеләрнең муниципаль хокукый актлар проектлары турында фикер алышуда катнашу хокукларын тәмин итү максатларында

Наратлы авыл жирлегенә Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районы «Наратлы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртібе турында» Нигезләмәне расларга (Кушымта 1).
2. «Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртібе турында» Наратлы авыл жирлегенә Советының 2011 елның 1 сентябрендә булып узган IX сессиясендә кабул ителгән 1нче карарын үз көчен югалткан дип танырга.

3. Әлеге қарарны жирилек территориясендәге мәғълүмат стендларында халыққа игълан итәргә һәм «Интернет» челтәрендә – Бөгелмә муниципаль районының рәсми порталында урнаштырырга.

4. Әлеге қарарның үтәлешенә контрольлек итүне үз өстемдә қалдырам.

**«Наратлы авыл жирилегә»
муниципаль берәмлегә башлығы**

С.А.Дмитриев.

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БӨГЕЛМӘ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫНЫҢ «НАРАТЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕНДӘ ГАВАМИ ТЫҢЛАУЛАР ОЕШТЫРУ ҺӘМ ҮТКӘРҮ
ТӘРТИБЕ ТУРЫНДА НИГЕЗЛӘМӘ**

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Әлеге Нигезләмә «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрэндәге 131-ФЗ Федераль закон, Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә Татарстан Республикасы Бөгелмә муниципаль районының «Наратлы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге территориясендә ачык тыңлаулар оештыру һәм үткәрү тәртибен билгели (алга таба – ачык тыңлаулар).

1.2. Ачык тыңлаулар Наратлы авыл жирлеген Советы, Наратлы авыл жирлеген Башлыгы тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәләше турындагы хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеш стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышу өчен үткәрелә.

1.3. Гражданнар тыңлауларны үткәрү инициативасын инициатив төркем аша гамәлгә ашыра, ул жирле үзидарә органнарына сайлауларда актив сайлау хокукына ия «Наратлы авыл жирлеген» муниципаль берәмлеге халкы арасыннан формалаша.

2. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ БИЛГЕЛӘУ

2.1. Халык алдында тыңлаулар халык, Наратлы авыл жирлеген Советы, Наратлы авыл жирлеген Башлыгы инициативасы белән үткәрелә.

Наратлы авыл жирлеген Советы яки халык инициативасы буенча үткәрелә торган ачык тыңлаулар Наратлы авыл жирлеген Советы тарафыннан, ә Наратлы авыл жирлеген Башлыгы инициативасы белән үткәрелүчесе Наратлы авыл жирлеген Башлыгы тарафыннан билгеләнә.

2.2. Халык тыңлауларына чыгарга тиеш:

1) «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставы проекты, шулай ук элге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү муниципаль хокукый акты проекты, Уставка үзгәрешләр бары тик Уставта беркетелгән жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне һәм аларны хәл итү вәкаләтләрен Россия Федерациясе Конституциясенә, федераль законнарға туры китерү максатларында гына кертелә торган очраклардан тыш;

2) «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап;

3) «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеген үзгәртеп кору турында мәсьәләләр»;

4) муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проекты.

2.3. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, законнарда һәм элге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, элге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап проекты, муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәлә, тиешле орган яисә муниципаль берәмлекнең вазыйфай заты тарафыннан муниципаль берәмлек Уставы проекты каралганчыга кадәр 7 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

2.4. Гавами тыңлаулар үткәрү турындагы карар, гавами тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәләләрне күрсәтеп, муниципаль берәмлек Уставы проекты, шулай ук элге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проекты, жирлек бюджеты проекты һәм аның үтәлеше турында хисап, муниципаль берәмлекнең социаль-иқтисадый үсеше стратегиясе проекты, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турында мәсьәләләр буенча гавами тыңлаулар уздыру урынын һәм вакытын күрсәтеп, законнарда һәм элге Нигезләмәдә каралган очраклардан тыш, 5 көннән дә соңга калмыйча бастырылып чыгарылырга тиеш.

2.5. Устав проекты, Уставка үзгәрешләр һәм өстәмэләр кертү турында муниципаль хокукый акт проекты, аларны карау көненә кадәр 30 көннән дә соңга калмыйча, Наратлы авыл жирлеге Советы тарафыннан билгеләнгән элге Устав проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, күрсәтелгән муниципаль хокукый акт проекты буенча тәкъдимнәрне исәпкә алу тәртибен, шулай ук аның фикер алышуында гражданның катнашу тәртибен рәсми игълан итәргә тиеш (2нче Кушымта).

2.6. Наратлы авыл жирлеге Советының халык алдында тыңлаулар билгеләү турындагы карарында күрсәтелә:

1) ачык тыңлаулар темасы;

2) ачык тыңлауларны үткәрү датасы, вакыты, урыны;

3) ачык тыңлауларны үткөрү буенча махсус төзелгән комиссия яки эш төркеме составы.

3. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ ОЕШТЫРУ ТӘРТИБЕ

3.1. Ачык тыңлауларны эзерләү һәм үткөрү «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге жирле үзидарә органнары тарафыннан (алга таба - ачык тыңлауларны оештыручы) гамәлгә ашырыла.

3.2. Ачык тыңлауларны эзерләү һәм үткөрү процессын ачык тыңлауларны оештыручы тәэмин итә:

- ачык тыңлауларда катнашучыларның башлангыч составын билгели;
- чыгышлар эзерләргә кирәк булган мәсьәләләр исемлеген билгели;
- ачык тыңлауларга чыгарылган мәсьәләләр буенча докладчыларның башлангыч составын билгели;
- ачык тыңлаулар үткөрү регламентын билгели;
- халык алдында тыңлаулар өчен чыгарылган муниципаль хокукый акт проекты буенча искәрмәләр һәм тәкъдимнәр жыюны гамәлгә ашыра;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча кирәкле белешмә материаллар, йомгаклау документлары проектларын эзерли;
- ачык тыңлаулар беркетмәсен алып баруны тәэмин итә;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча тәкъдимнәр эзерләүне оештыра;
- ачык тыңлаулар нәтижәләре буенча бәяләмәне халыкка житкерүне тәэмин итә.

3.3. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге халкы ачык тыңлаулар үткөрү турындагы карар игълан ителгән көннән алып, аларны үткөрү көненә кадәр, Наратлы авыл жирлеге башлыгына ачык тыңлауларга чыгарыла торган мәсьәлә буенча язма тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, шул исәптән муниципаль хокукый актның гавами тыңлауларына чыгарыла торган төзәтмәләр һәм башка тәкъдимнәр жибәрергә хокуклы. Наратлы авыл жирлеге Башлыгы килгән тәкъдимнәрне һәм искәрмәләрне гомумиләштерүне оештыра. Күрсәтелгән тәкъдимнәр һәм искәрмәләр, мәгълүмат итеп, халык тыңлауларында катнашучыларга житкерелә.

4. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРДА КАТНАШУЧЫЛАР

4.1. Гавами тыңлауларда катнашырга чакырыла ала:

- депутатлар;
- дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары вәкилләре;
- эшчәнлекләре фикер алышына торган тема белән бәйле булган оешма, предприятие, учреждение житәкчеләре яки вәкилләре;
- экспертлар;

- сәяси партияларнең төбәк һәм жирле бүлекләре, ижтимагый берләшмәләр вәкилләре;

- массакүләм мәгълүмат чаралары;

- «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә яшәүче гражданныр.

4.2. Халык тыңлауларында үз тәкъдимнәрен дәлилләү өчен чыгыш ясау хокукы белән, халык тыңлауларын оештыручыга ачык тыңлаулар үткәру көненә кадәр 3 көннен дә соңга калмыйча язма гаризалар биргән гражданныр катнаша.

5. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫ ҮТКӘРҮ ТӘРТИБЕ

5.1. Ачык тыңлаулар утырышлар формасында үткәрелә.

5.2. Гавами тыңлауларда рәислек итүче жирлек Башлыгы булырга мөмкин.

5.3. Ачык тыңлаулар рәислек итүченең кереш сүзе белән ачыла, ул катнашучыларга ачык тыңлауларның темасы, ачык тыңлаулар үткәрүнең тәртибе турында хәбәр итә.

5.4. Рәислек итүче ачык тыңлаулар алып бара һәм көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу тәртибен күзәтә.

5.5. Рәислек итүче чират тәртибендә төп докладчыга (өстәмә докладчыга), шулай ук чыгыш ясарга теләк белдергән башка ачык тыңлауларда катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә.

5.6. Чыгышның вакыты, чыгыш ясаучылар саныннан һәм халык тыңлаулары үткәру өчен билгеләнгән вакытлардан чыгып, рәислек итүче тарафыннан билгеләнә.

Рәислек итүче чыгыш ясаучылар санына карап, халык тыңлауларында катнашучыларның чыгыш вакытын чикләргә хокуклы.

5.7. Рәислек итүче ачык тыңлауларда тәнәфес игълан итәргә хокуклы.

5.8. Ачык тыңлауларда катнашучының чыгышы тәмамланганнан соң яки чыгыш ясау өчен бирелгән вакыт узгач, рәислек итүче ачык тыңлауларның башка катнашучыларына чыгыш ясаучының позициясе һәм (яки) аргументлары буенча төгәлләштерүче сораулар бирү һәм сорауларга жаваплар өчен өстәмә вакыт бирү мөмкинлеге бирә.

5.9. Сораулар язмача да, телдән дә бирелергә мөмкин.

5.10. Ачык тыңлауларда катнашучыларның чыгышлары тәмамлангач, рәислек итүче, кирәк булганда, халык тыңлаулары барышында әйтелгән тәкъдимнәренә ачыклау өчен комиссия яки эшче төркем әгъзаларына сүз бирергә мөмкин.

5.11. Ачык тыңлаулар үткәргәндә тәртип саклау ачык тыңлауларда катнашу өчен мәжбүри шарт булып тора.

5.12. Халык тыңлауларында катнашучылар халык тыңлауларының барышына тыкшынырга, аларны өзәргә һәм аларны үткәргә комачауларга

хокуклы түгел. Халык тыңлауларында катнашучылар тарафыннан үткөрү тәртибен бозу очрагында, эшче төркем рәисе ачык тыңлаулар үткөрү урыныннан китүне таләп итәргә хокуклы.

6. АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРНЫҢ НӘТИЖӘЛӘРЕН РӘСМИЛӘШТЕРҮ

6.1. Ачык тыңлаулар вакытында беркетмә алып барыла. Ачык тыңлаулар беркетмәсендә ачык тыңлаулар үткөрүнең датасы һәм урыны, ачык тыңлауларда катнашучылар саны, Рәиснең, Секретаренең һәм комиссиянең башка әгъзаларының фамилияләре, докладчының (өстәмә докладчы) һәм ачык тыңлауларда башка катнашучыларның исемнәре, докладчының кыскача эчтәлеге яки чыгышының кыскача эчтәлеге, башка шартлары чагылдырыла. Ачык тыңлауларда катнашучыларның барлык кисәтүләре һәм тәкъдимнәре секретариатка язма формада бирелә һәм гавами тыңлаулар беркетмәсенә теркәлә.

Йомгаклау беркетмәсендә түбәндәге нигезләмәләр булырга тиеш:

- 1) кәргән тәкъдимнәренң гомуми саны;
- 3) ачык тыңлауларга чыгарылган, әмма аларга кабул ителмәгән мәсьәләләр;
- 4) ачык тыңлауларда кабул ителгән мәсьәләләр.

6.2. Ачык тыңлаулар беркетмәсе рәислек итүче тарафыннан имзалана һәм аның вәкаләтләре барлык вакыт дәвамында жирлек Советы материалларында саклана, ә бу вакыт узгач, муниципаль архивка саклауга тапшырыла. Муниципаль архивта ачык тыңлаулар материалларын саклау вакыты Наратлы авыл жирлегә Советы тарафыннан билгеләнә һәм ул дүрт елдан да ким була алмый.

6.3. Халык тыңлауларының нәтижәләре ачык тыңлаулар үткәргәннән соң 5 көннән дә соңга калмыйча игълан ителергә тиеш.

6.4. Муниципаль берәмлек Уставы проекты, әлеге Уставка үзгәрешләр һәм өстәмәләр кертү турында муниципаль норматив хокукый акт проектын, авыл жирлегә бюджеты проектын һәм аның үтәләше турында хисап проектын, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый үсеше стратегиясе проектын, муниципаль берәмлекне үзгәртеп кору турындагы мәсьәләләрне караучы Наратлы авыл жирлегә Советы сессиясендә комиссия яки эшче төркем рәисе депутатларга комиссия эше турында, үткәрелгән гавами тыңлаулар нәтижәләре турында доклад бирә һәм йомгаклау беркетмәсен тәкъдим итә.

**АЧЫК ТЫҢЛАУЛАРГА ЧЫГАРЫЛА ТОРГАН МУНИЦИПАЛЬ
ХОКУКЫЙ АКТЛАР ПРОЕКТЛАРЫНА ГРАЖДАННАРНЫҢ
ТӘКЪДИМНӘРЕН ИСӘПКӘ АЛУ ТӘРТИБЕ ҺӘМ «НАРАТЛЫ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ ГРАЖДАННАРЫНЫҢ
ФИКЕР АЛЫШУДА КАТНАШУЫ**

1. «Наратлы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге гражданның муниципаль хокукий актлар проектлары буенча тәкъдимнәре Наратлы авыл жирлеге Советына түбәндәге адрес буенча кертелә: 423212, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Наратлы авылы, Совет урамы, 65А йорт, кушымта итеп бирелә торган үрнәктәге төзәтмәләр таблицасы формасында язма рәвештә:

<i>№ т/с</i>	<i>Пункт, аспункт</i>	<i>Карар проекты тексты</i>	<i>Төзәт-мәләр тексты</i>	<i>Төзәтмәләргә исәпкә алып, проект тексты</i>	<i>Төзәтмә авторы (Ф.И.О., адрес, эш, уку урыны)</i>

Тәкъдимнәр муниципаль хокукий актлар проектларын халыкка игълан иткәннән соң (бастырып чыгару) яки «Интернет» челтәрәндә – «Бөгелмә муниципаль районы» муниципаль берәмлегенәң рәсми порталында bugulma.tatar.ru һәм «Татарстан Республикасының хокукий мәгълүмат рәсми порталы» интернет-ресурсында урнаштырганнан соң, бер ай дәвамында эш көннәрендә 8.00–17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

2. Чыгыш ясау хокукы белән ачык тыңлауларда катнашу өчен гаризалар чыгыш ясаучыларга шәхсән түбәндәге адрес буенча бирелә: 423212, Татарстан Республикасы, Бөгелмә районы, Наратлы авылы, Совет урамы, 65А йорт.

Гаризалар ачык тыңлаулар үткәрүгә кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча, эш көннәрендә 8.00 – 17.00 сәгатьләрдә кабул ителә.

3. Гражданның тәкъдимнәре карау өчен махсус төзелгән комиссиягә яисә муниципаль хокукий актлар проектларына кергән тәкъдимнәргә исәпкә алу, гомумиләштерү һәм карау буенча эшче төркемгә тапшырыла.